

Llull (assegurats per la rima amb *gay, dit vos ay* etc.). D'aquí es derivaria un *savallós* hapax poètic llullà: «E som estat accidiós, / contra mon *proïsme savay-lós*» (*Obr. Rim*, 489; =ed 1936, II, 70), o sigui 'pèr-fid'. Resta dubtós pel caràcter d'hapax. Probt. *yl* és ultracorrecció de copista mallorquí, per *y* Indefensables les insinuacions etimològiques de M. Colom en què ell mateix no creu.

Savalló, V. *saballó* *Sàvana*, V. *sàvena* +*Savassè-* 10
qua, V. *salmedina*

SAVASTRE, ant., nom cat. i arag. d'una tela luxosa, origen desconegut. □ 1ª doc : 1345-6.

En un doc. mall., d'aqueixes dates, del qual citen 15 dos trossos *DAG* i *AlcM* (deu ser el mateix): «una correça de *savastre*, la qual fo d'En P. C. e de sa mare, la qual era daurada». «XIX corrigias inter *savastres* de París e de seda ornatas argenti, --- unum *sanavastre* vetus de Paris cum platonibus argenti, armautzat ['es-maltats'], et unam corrigiam veterem», «duos *sanauastres* estreuz, nondum garnitz»; tres fragments citats per l'*InuLC* amb data de 1363; 1 «una toalla alba, ab caps de *savastre*» a. 1395, «tot fres e *sevastre* e veata, fres e fil(l) d'or», que no sembla ser gaire posterior, també 25 en l'*InuLC*

AlcM en porta bastants més des de 1366 fins a 1403, on predomina la grafia *savastre*, -a, si bé en dos hom ha llegit *sanastre*, que amb raó suposa mala lectura de *sauastre*, sempre com una peça luxosa, i més d'adornament que no de vestir. A completar encara amb alguns altres del *DAG*: «E us manam que de continent fagats fer una spasa --- e lo foure --- de la córreja sia de *sevastre*», doc. S. XIV de la col·lecció de Coroleu; «--- no gos portar en vestit --- perles ne pedres fines, 35 ni fres ne *sevastre* ne brodadura, ne sobregitament ni altre obratge --- d'or ni d'argent ni de seda» de les Lleis sumptuàries de Mallorca, de 1384; «It. trobam un *savastre* de ceda vermella, ab 16 platons d'argent fets a manera de S --- ab cap e civella d'argent --- 40 lo qual *sevastre* sta penyorat per 10 florins», inv. de Vic de 1422, «un *savastre* de aur veyll», inv. Terrassa, 1415.

No és gaire menys freqüent en inv. aragoneses: «otra cinta de filo d'argent tirado --- otra cinta en *savastre* 45 con 40 e un esmalt de letras» a. 1356; «una spada guarnida d'argent con vayna de gamuço blanca, la sinta guarnida de tela de *savastre*, con bollones e smaltes, pesantes entramas las ditas pieças, con el maniplo de la spada, 7 marcos 6 onças» 1374; «una siella con perlas e freno smaltado, guarnido con *savastre* a senyales de la senyora Reyna» 1381; «un grameu morado de Londres, forrado de taffatan vermello, con *savastre* en la devantera e en las mangas» 1402; «un grameu morado de Londres con *savastre* d'oro» 1402; i encara 55 en un de 1406 (*BRAE* IV, 209; II, 345; IV, 351; II, 220, 223; III, 361).

El que més desanima altra recerca etimològica és el fet que no es trobi res d'això en les llengües romàniques ni modernes ni antigues, ni en les altres pròxi-

mes: ni tan sols en llengua d'oc (*PDPF*, *TdF*, *Pansier*) ni cast. (salvant l'aragonès) ni fr. (*FEW*, *Littré*, *God.*), ni it., ni ll (*CGL*, *Walde-H.*, *Du C.*) ni grec (*Liddell-Scott*, *CGL*, *EWUG*). Resta cosa i mot exclusius de la corona catalano-aragonesa i dels Ss. XIV-XV. No fóra massa imaginatiu suposar que *σεβαστός*, -ή, -όν, 'venerable, respectable, magnífic', aplicat a un substantiu significat 'corretja' o 'cinyell', per exemple *ζωνάριον σεβαστόν*, 'cinturó magnífic, respectable, sumptuós', abreujat a la baixa època, hagués esdevingut entre els bizantins un substantiu *σεβαστό i convertit pels mercaders grecs i catalans en el nom d'un teixit precios, aplicat sobretot a folrar o emparamentar cintes, caperons, fresos, corretjans, talabarts i bandes d'espases, com hem vist que és el cas més freqüent en els testimonis del *savastre*.

Però per poder pendre tal combinació hipotètica com a cap ferm d'una etimologia, on restarien tants detalls que no hi lliguen prou, caldria trobar-ne indicis més positius, que no han sortit en grec, en baix llatí ni en la nostra llengua. El detall fonètic de la -r- no fóra, val a dir-ho, cap obstacle, tan sovint sorgeix adventícia en aquesta terminació: *salmastre*, *cadastre*, *sapastre*, *registre*, *pillastre*, *ballest(r)a*, *bal(a)ustre*, *balastre*, sens dubte obeint a l'atracció de molts altres mots, en els quals, endemés, la seva presència, bo i etimològica, sovint és intermitent: *emplastre*, *encastre*, *alabastre*, *cabestre*. Altrament també fóra possible suposar que els bizantins l'haguessin anomenat *σεβαστότερον* 'més respectable' (ells que els agradava tant l'ús d'intensius com *πανσέβαστος*, *σεβαστοῦνέπτατος* etc., veg. *Du C.* i *CGL*), per tal de distingir-lo d'un adorn menys sumptuós; i que, amb haplogogia, els mercaders catalans ho haguessin reportat com *sebástero

Altres combinacions serien més arbitràries o enterament infundades. Crida l'atenció que Alart defineixi la paraula *sa(na)vastre* de l'*InuLC* amb un mot «chevestre», com si després de pensar vanament en *Sanabastre*, insinués pedit un altre atansament, amb un mot 40 d'aire francès però deixat en vaga penombra. Si verament el descendent francès de *CAPISTRUM* 'cabestre' s'hagués aplicat a una mena de collar o de lligadura de cap, cosa concebible, hauríem pogut especular sobre la possibilitat d'un encreuament d'un tal *chevestre*, vingut de París, amb un mot nostre com *sàvena* que també s'aplicà a tovalles de cap: però manca la base essencial: no hi ha res d'això en els descendents gallo-romànics de *CAPISTRUM* (si no és un hapax *kevestron* d'un glossari anglo-normand del S. XIII que *God.* tradueix «collet» i el *FEW* II, 251b40 «certain vêtement de femme», ço que ve a ser igual a zero); la lliçó *sevestre* d'un document de 1353 aduït per *AlcM*, és versemblant, com diu aquest, que sigui errònia.

També restaria mera imaginació un *savanastre derivat de *SABANUM* (> *sàvena*), que gens no podria recolzar en aquelles dues improbables lliçons rebutjades en la nota, i xocaria amb una insuperable barrera fonètica. El publicador Serrano S. dels inv. arag., va posar a *savastre* la glossa «azabache» enterament infundada 55 (excusable perquè essent en el del *BRAE* II, 220, el